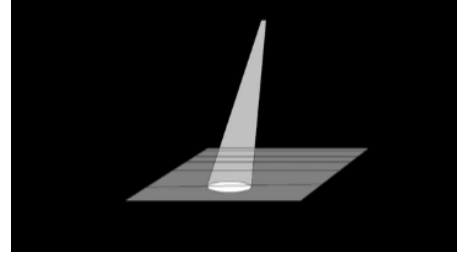

Cognitieve gevolgen van kanker en kankerbehandeling

Sanne Schagen
Nederlands Kanker Instituut
Psychosociaal onderzoek en Epidemiologie
Universiteit van Amsterdam
Programmagroep Brein en Cognitie

Het vaststellen van cognitieve problemen:

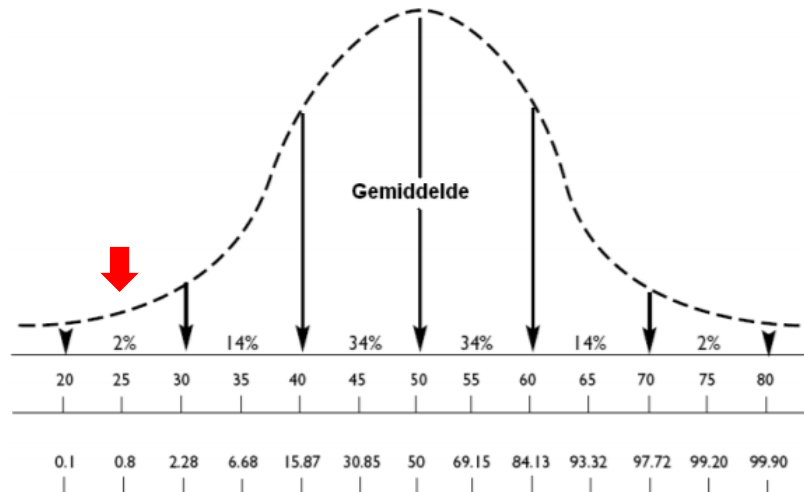
- Vragen is belangrijk maar niet afdoende
- Neuropsychologisch onderzoek brengt cognitieve functies in kaart: *geheugen, aandacht, snelheid van informatieverwerking, executieve functies, taal, redeneervermogen, maar ook vermoeidheid en distress*

Een voorbeeld van een test

rood	blauw	geel	groen	geel	rood	blauw	rood	rood	rood
geel	blauw	geel	rood	geel	groen	groen	blauw	rood	blauw
groen	groen	groen	groen	rood	groen	groen	rood	geel	geel
groen	geel	groen	groen	rood	groen	rood	geel	rood	rood

Neuropsychologische tests: Hoe weet je of er sprake is van cognitieve problemen?

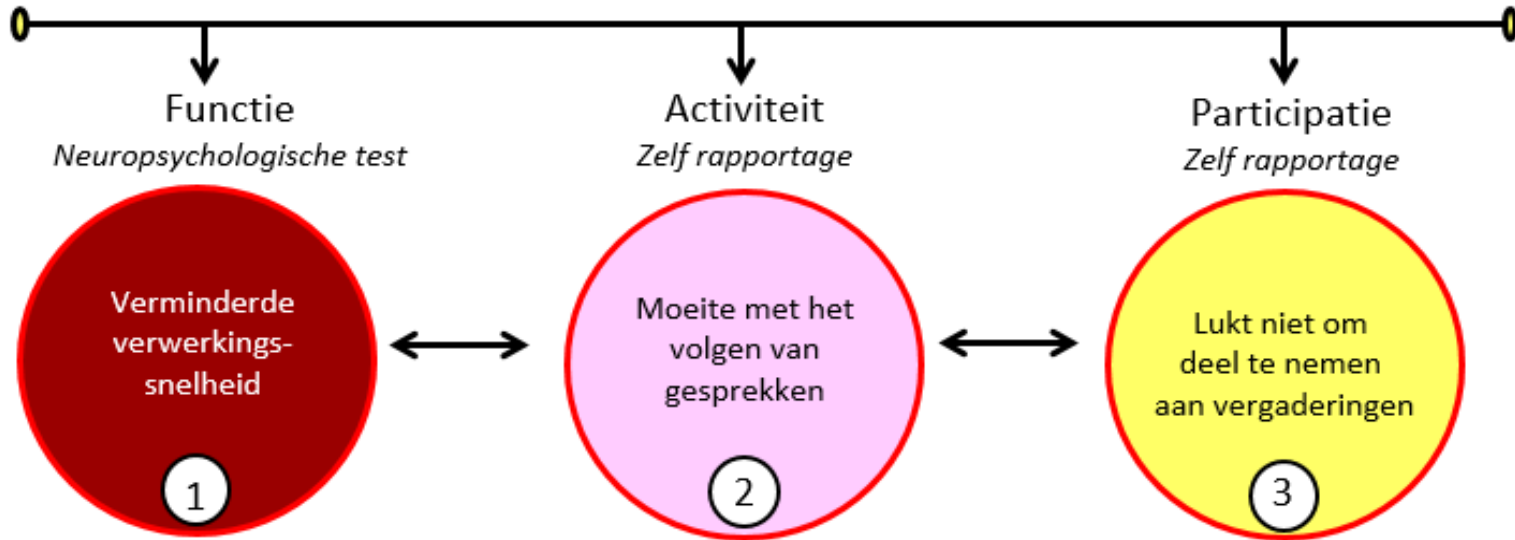
- Gestandaardiseerd: zelfde wijze van afname
- Genormeerd: we weten hoe iemand het zou moeten doen (leeftijd, opleiding, geslacht)
- Gevoelig: we weten dat de tests problemen kunnen “oppikken”
- Voorspellend: betekenis van scores in dagelijks leven, op langere termijn etc.

Vergelijking scores:

- tussen personen
- binnen persoon

Cognitieve Stoornis

1 = de capaciteit gemeten met neuropsychologische tests in een gestandaardiseerde omgeving, onafhankelijk van omgevingsfactoren

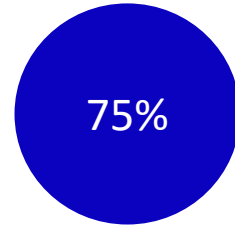
2 en 3 = de beperking die iemand ervaart bij het uitvoeren van een taak in zijn/haar natuurlijke omgeving (2) en de gevolgen van deze beperking voor het dagelijks leven (3)

Met neuropsychologisch onderzoek kunnen we vragen beantwoorden als:

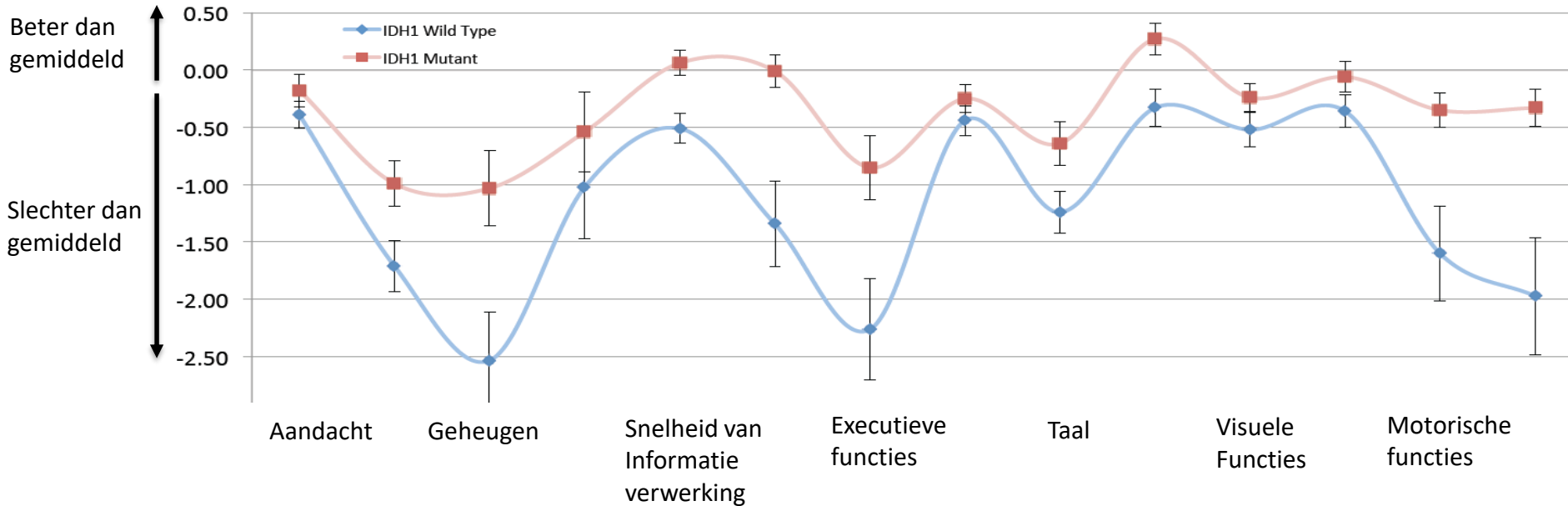
- Zijn er aanwijzingen voor stoornissen van het cognitieve functioneren of juist niet?
- Past het patroon van cognitieve stoornissen bij de gevolgen van kanker / kankerbehandeling / andere beelden?
- Welke adviezen kunnen er worden gegeven voor het dagelijkse leven op basis van het sterkte- zwakteprofiel van de patiënt?
- Welke indicaties zijn er voor behandeling, ondersteuning en zorg?

Cognitieve stoornissen komen voor bij:

- Patiënten met een hersentumor
- Patiënten met uitzaaiingen in de hersenen

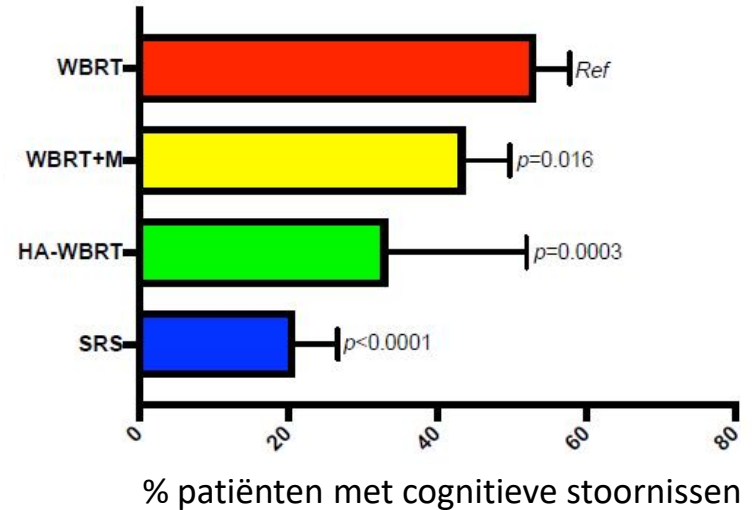
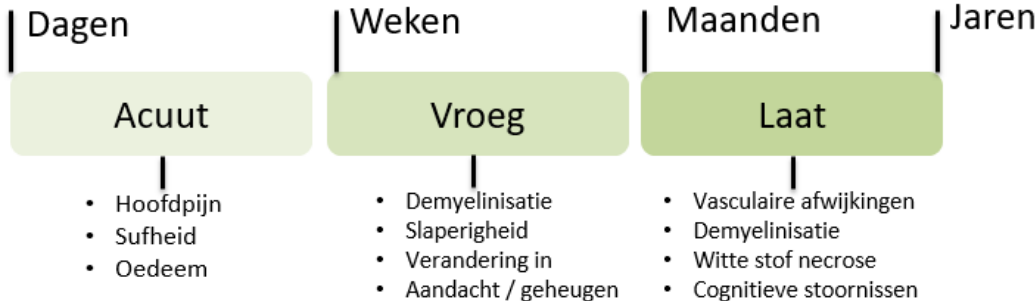
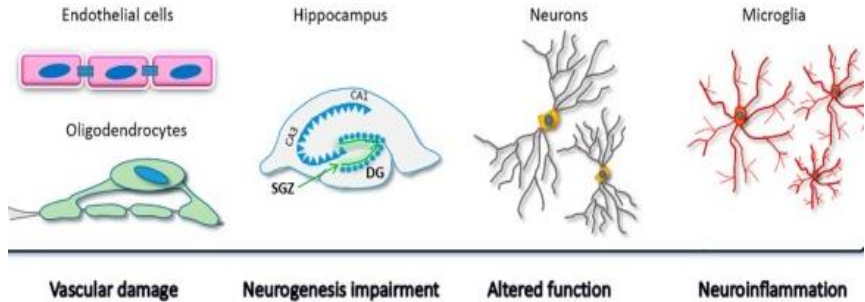

Wat weten we over de oorzaken van cognitieve problemen?

Wat weten we over de oorzaken van cognitieve problemen?

Radio-therapie

Cognitieve stoornissen komen voor bij:

- Patiënten met een hersentumor
- Patiënten met uitzaaiingen in de hersenen

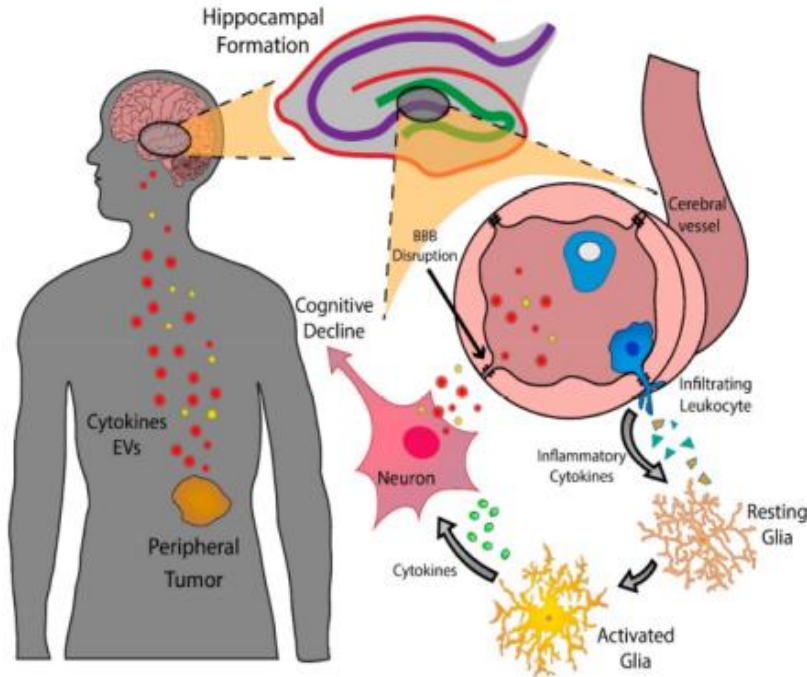
75%

- Patiënten met kanker buiten het centraal zenuwstelsel

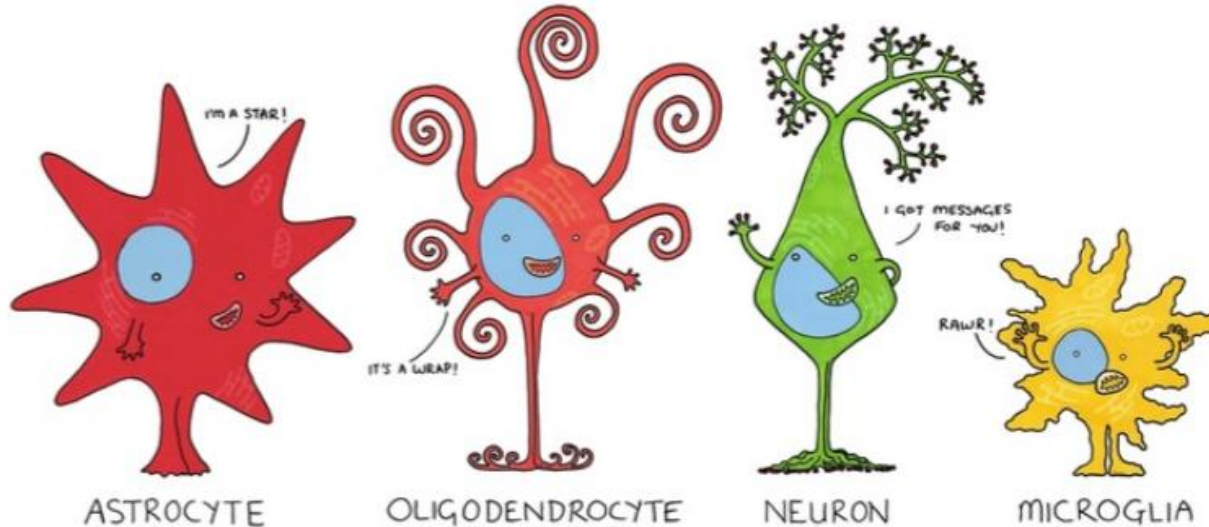
30%

Wat weten we over de oorzaken van cognitieve problemen?

Wat weten we over de oorzaken van cognitieve problemen?

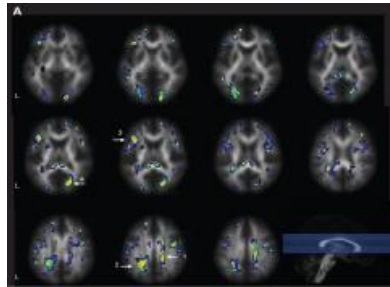
Chemo-
therapie

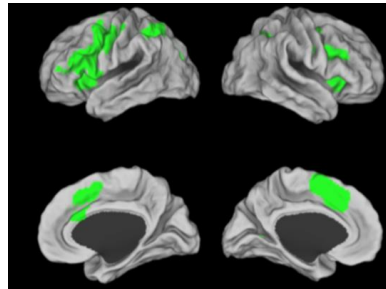
Wat weten we over de oorzaken van cognitieve problemen?

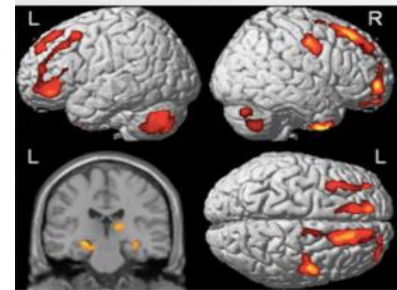
20 jaar na chemotherapie zien we iets slechtere cognitieve functies en kleinere grijze stof volumes bij patiënten in vergelijking met mensen die nooit kanker hebben gehad

witte stof - afname van integriteit/
microstructuur

Veranderingen in activiteit/
connectiviteit

grijze stof - afname van volume

Kunnen we cognitieve problemen voorspellen, voorkomen, verminderen, managen?

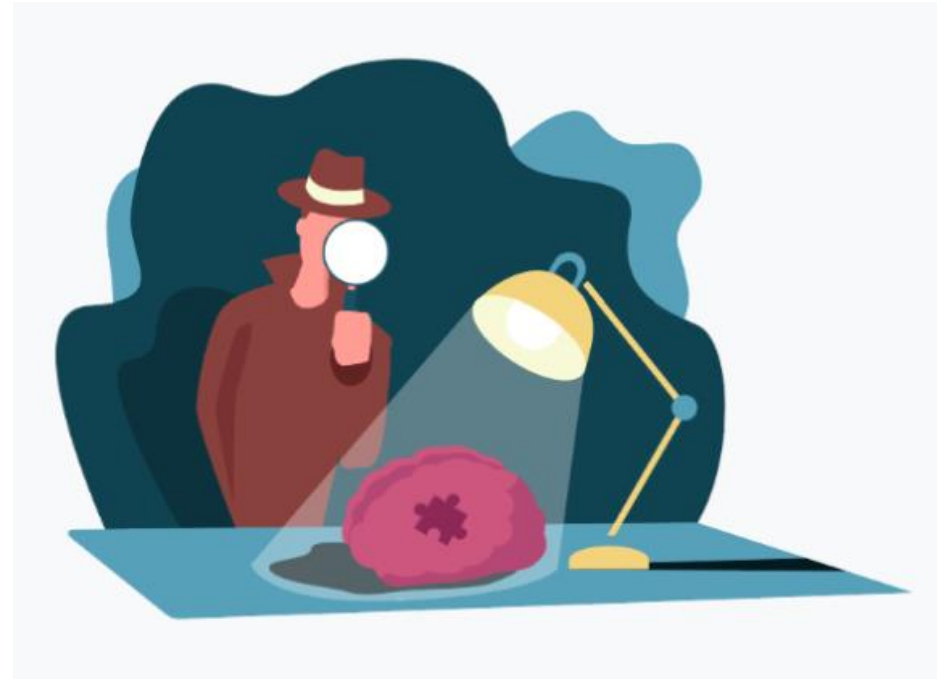
- Risico-verlagende interventies
- Farmacologische interventies
- **Behandeling van stemmingsstoornissen / vermoeidheid**
- Lifestyle interventies (bewegen, voeding, slaaphygiëne)
- Gedragmatige interventies
 - ❖ Omgaan met beperkingen door het toepassen van compensatiestrategieën

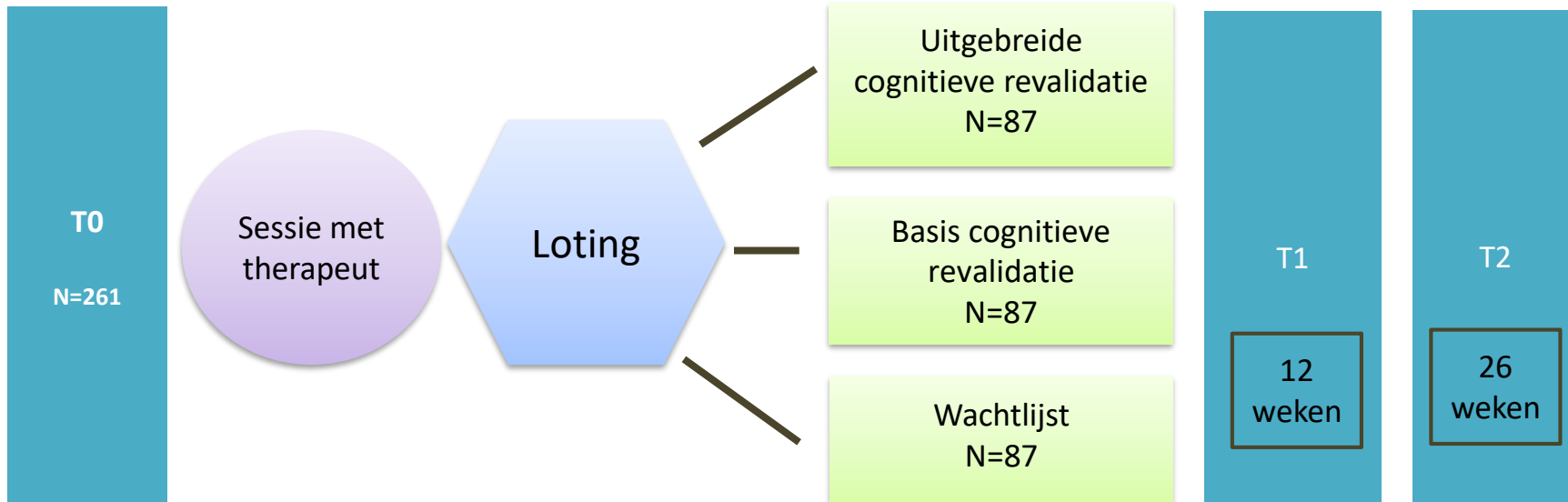
NIET RENNEN MAAR PLANNEN - ONLINE

NRMP-online

- Cognitieve functies
- Vermoeidheid in balans
- Vertrouwen in je hoofd
- Communiceren op de werkvloer
- Informatieverwerking
- Geheugenproblemen
- Grip op planning

NIET RENNEN MAAR PLANNEN - ONLINE

Waar kan ik terecht met vragen over cognitieve problemen/behandel mogelijkheden

- Aankaarten bij behandelend arts of huisarts
- Goede diagnostiek is belangrijk
- Afhankelijk van klachten en setting verwijzing naar:
 - Psycholoog
 - Neuropsycholoog
 - Revalidatiearts
 - Ergotherapeut
 - Maatschappelijk werk
 - Praktijk ondersteuner

Wat staat ons te doen?

- Push voor effort om de complexe biologische mechanismen die ten grondslag liggen aan cognitieve stoornissen te begrijpen, zodat preventieve en restoratieve interventies ontwikkeld kunnen worden
- Tegelijkertijd sterk inzetten op het toegankelijk maken van bestaande succesvolle gedragsmatige interventies die patiënten en hun naasten leren om te gaan met beperkingen

Zie de website van het Antoni van Leeuwenhoek voor de verhalen van deze en andere patiënten over cognitieve problemen